

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ШКІЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ
РЕАЛІЗАЦІЇ НУШ**

Курсова робота (проект)
на здобуття магістерського (другого) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 2 курсу
групи 261-М
Спеціальності 013 Початкова
освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Початкова освіта
Веретюк Юлія Вікторівна

Керівник: Борис
АНДРІЄВСЬКИЙ, доктор
педагогічних наук, професор

Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Теоретичні аспекти методичної роботи у закладах освіти	
1.1. Основи якості шкільної методичної роботи в сучасних умовах	6
1.2. Виклики Нової української школи щодо методичної роботи педагога	11
РОЗДІЛ 2 Організація науково-методичної роботи в початковій школі	
2.1. Підвищення професійної компетентності педагога в умовах реалізації Концепції нової української школи	16
2.2. Умови організації науково-методичної діяльності у міжкурсовий період	21
2.3. Результати спостереження за якістю реалізації науково-методичного супроводу нової початкової школи	26
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	33

Останнім часом загострилися проблеми реформування освіти. Таким чином актуалізувалася проблематика глибинної перебудови освітньої галузі. Одним із ключових кроків стала розроблена та затверджена Концепція «Нова українська школа», де окреслено основні ідеї, інноваційні перетворення, шляхи розвитку освітнього процесу в початковій школі. У тому числі у Концепції засвідчено необхідність осучаснення ролі вчителя. «Саме педагог бере участь у становленні та перетворенні людини у напрямі особистісного зростання, він покликаний спрямовувати й керувати процесом її інтелектуального, емоційного, фізичного розвитку, розкритті її духовного світу, у формуванні триєдиної сутності людини – гармонійної особистості, компетентного творчого фахівця, громадянина» [19].

Актуальною стає проблема удосконалення педагогічної майстерності сучасного вчителя початкової школи. Зрозуміло, що вмотивований на творчість педагог зможе виконувати свою роботу творчо. У рамках нашої проблеми головним є осучаснення методичної роботи в школі, яка спрямована на підвищення кваліфікації вчителів, що передбачає колективну і індивідуальну роботу, чітко спрямовану на озброєння педагогічних працівників інноваціями в педагогічній діяльності.

Відповідно до концепції нової української школи визначені завдання шкільної методичної роботи, зокрема наукове і методичне забезпечення освітнього процесу, вироблення оптимального механізму вдосконалення педагогічної майстерності, допомога в створенні дидактичних розробок, програм, методик.

Також слід враховувати військовий стан у державі, який гальмує певною мірою освітню діяльність в початковій школі. В таких умовах зростає відповідальність вчителів за якість освітнього процесу, підвищується роль самоосвіти.

Вибір теми дослідження обумовлено складній ситуації в організації освітньої діяльності в початкової школі та потребою в визначенні педагогічних умов організації шкільної методичної роботи.

Метою дослідження є окреслення умов організації методичної роботи в початкової школі відповідно до викликів Концепції нової української школи.

Завданням дослідження є:

1. Аналіз документів про Нову українську школу, де розкриваються завдання методичної роботи, зокрема в початковій школі.
2. Визначення педагогічних умов реалізації шкільної методичної роботи відповідно до викликів Концепції нової української школи.
3. Провести спостереження за організацією методичної роботи в початковій школі та сформулювати результати.

Об'єкт дослідження – методична робота в початковій школі.

Предмет дослідження – педагогічні умови організації методичної роботи в початковій школі.

Для вирішення поставлених завдань нами використано методи вивчення та аналізу, психолого-педагогічної, методичної літератури з проблем організації методичної роботи в початковій школі; спостереження.

База дослідження Заозерненська філія Тавричанського ОКЗЗСО ім. О. Гатила. Спостереження проводилися с вчителями початкових класів (6 осіб).

Апробація результатів дослідження: результати обговорювалися на засіданні шкільного методичного об'єднання вчителів початкової школи, та оприлюднені в збірнику «Магістерські студії» (стаття за темою «Чинники оновлення методичної роботи в початковій школі»).

Практичне значення. У дослідженні наведено результати аналізу літератури з проблеми реалізації Концепції нової української школи та визначені та обґрунтовані педагогічні умови оновлення методичної роботи в початковій школі.

Результати дослідження можуть бути запроваджені у практику роботи методичних об'єднань вчителів початкової школи.

Структура магістерського дослідження складається з вступу, двох розділів, висновків, роботу ілюстровано таблицями і рисунками. Список літератури складає 28 джерел.

РОЗДІЛ 1 Теоретичні аспекти методичної роботи у закладах освіти

1.1. Основи якості шкільної методичної роботи в сучасних умовах

Найголовнішим в організації методичної роботи в школі є надання реальної допомоги педагогічним працівникам щодо розвитку їх професійних компетентностей, так необхідних для сучасного педагога властивостей та якостей особистості.

«У системі методичної роботи Нової української школи розвиваються професійно важливі особистісні якості педагога, формуються та усвідомлюються нові цінності, оновлюються знання, посилюється здатність до їх практичного застосування. Науково-методична робота в сучасному її розумінні здійснює також супровід освітніх практик та інновацій, які є чинником розвитку освітніх систем різного рівня. Цей процес передбачає науково-методичне обґрунтування, педагогічні технології впровадження, моніторинг результатів діяльності закладів освіти, освітніх практик та інновацій» [22].

Як відомо, методична робота в школі – це «спеціально організована діяльність педагогічного колективу, що створює комфортні умови (середовище) для підвищення майстерності педагога» [3]. Таким чином, «чим більше та повніше педагоги використовують можливість середовища, тим успішнішим є їх вільний та активний саморозвиток і рівень освітньої діяльності навчального закладу» [18].

Концепція Нової української школи вимагає оновлення освітнього середовища, зокрема середовища початкової школи. Аналіз літератури дозволяє зробити висновок про неоднозначність визначення поняття «середовище». Однак, «під середовищем розуміють сукупність природних і штучних чинників, які миттєво або тривало впливають на продуктивну діяльність людини» [7].

У нашому дослідженні схиляємося до визначення «...методичне навчальне середовище закладу освіти» як спеціально організовану

діяльність педагогічного колективу, що створює умови для підвищення компетентності педагога та покращення результатів освітньої діяльності освітнього закладу» [3]. Безумовно у такому середовищі організація самоосвіти набуває нового змісту, нових характеристик. Добре організована методична робота має бути систематизованою, проводиться за відповідним планом. «В основу системи методичної роботи конкретного освітнього закладу мають бути покладені принципи її організації, які сприяли б підвищенню професійного рівня педагогів у системі післядипломної освіти» [3].

Перерахуємо принципи організації методичної роботи в початковій школі: принцип науковості; зв'язку із життям, актуальність; системність; комплексність; систематичність, послідовність, наступність, безперервність; творчий характер діяльності, активність педагогів; конкретність методичної роботи; єдність теорії і практики; оперативність, гнучкість, мобільність методичної діяльності тощо.

Слід зазначити, що «система методичної роботи «є сукупністю заходів, спрямованих на підвищення рівня методичної компетентності учителя, задоволення його потреби в саморозвитку та самореалізації, з метою підвищення якості освітньої діяльності, відповідно до сучасних вимог розвитку суспільства» [3].

Аналіз літератури дозволяє узагальнити і виокремити завдання методичної роботи. Серед них, на нашу думку є:

1. Методичний супровід полягає в тому, що це є професійна педагогічна взаємодія суб'єктів освітньої діяльності, необхідними умовами якої є добровільність і партнерство, визначальними ознаками – особистісний і професійний розвиток керівників і учасників освітнього процесу, а результатом – якісно новий рівень освіти.
2. Головний напрям методичної роботи на сучасному етапі – закласти міцний «фундамент» змін, сприяти усвідомленню

вчителями ціннісних засад реформи, адже саме це сприяє оновленню змісту і технологій освітнього процесу.

Завданням методичної роботи можна вважати комплекс настанов сформульованих конкретним шкільним методичним об'єднанням вчителів початкової школи (рис 1.1)

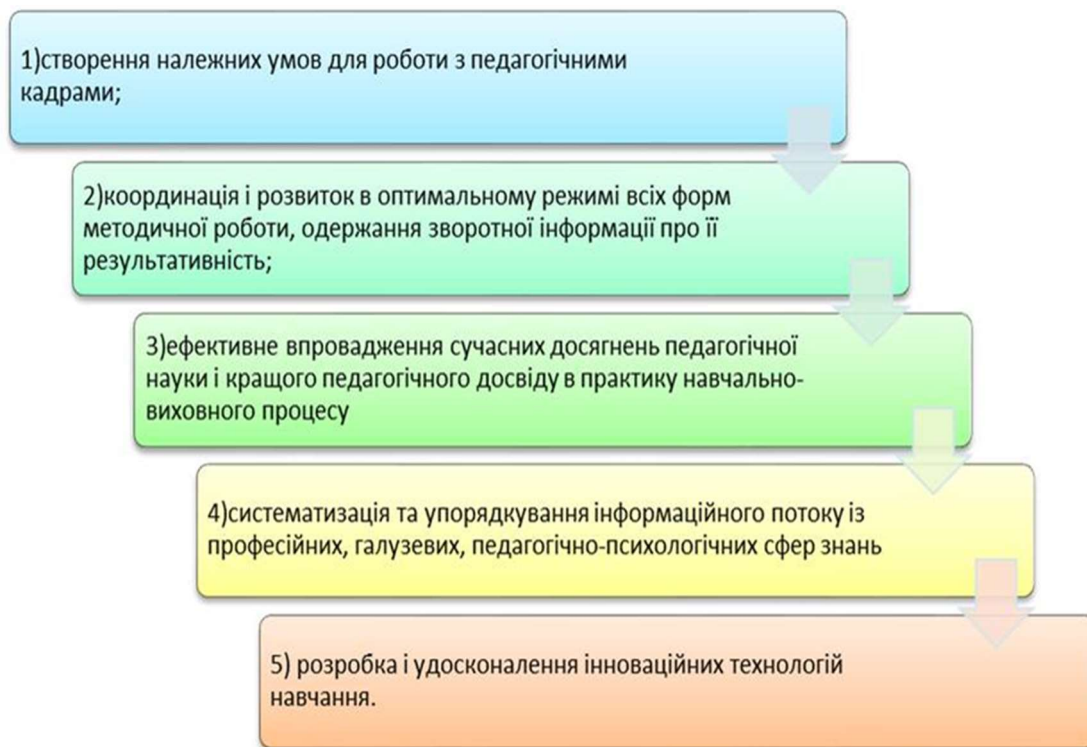

Рисунок 1.1. Завдання шкільного методичного об'єднання вчителів початкової школи

Узагальнюючи вище сказане, у своєму дослідженні ми будемо користуватися визначенням «методична робота» як «система аналітичної, організаційної, діагностичної, пошукової, дослідницької, науково-практичної, інформаційної діяльності, заснована на досягненнях науки та передового педагогічного досвіду з метою удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників та підвищення ефективності навчально-виховного процесу» [25].

З метою удосконалення особистісно-орієнтованого спрямування усіх аспектів освітнього процесу, підвищення рівня педагогічної

майстерності визначено, як основні, наступні форми методичної роботи (Табл.1.1.).

Таблиця 1.1.

Форми методичної роботи

Колективні форми роботи:	Індивідуальні форми роботи:
<ul style="list-style-type: none"> · педагогічна рада; · методична рада; · методичні оперативні наради; · методичні об'єднання; · творчі групи (лабораторії) по впровадженню інноваційних технологій; · групи педагогів (методичні студії): «Педагог-майстер», «Педагог-професіонал», «Педагог-початківець», «Педагог-аутсайдер»; · семінари-практикуми; · психолого-педагогічні семінари; 	<ul style="list-style-type: none"> · методичні консультації; · співбесіди; · наставництво; · робота над методичною проблемою; · атестація вчителів; · курси підвищення кваліфікації; · творчі звіти; · самоосвіта вчителів; · участь у професійних конкурсах; · аналіз уроків.

Структура методичної роботи забезпечує функціонування, удосконалення та розвиток з метою підготовки висококваліфікованих фахівців, надає можливість здійснювати неперервну освіту, готувати фахівців, адаптованих до життя в нових умовах ринкових відносин, що дасть можливість їм адаптуватися до швидкої зміни на ринку праці, здійснювати перенавчання незайнятого населення, можливість отримувати додаткову професію, підвищувати свій професійний рівень [26]. На рисунку 1.2. представлено структуру методичної роботи в школі [27].

СТРУКТУРА МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ

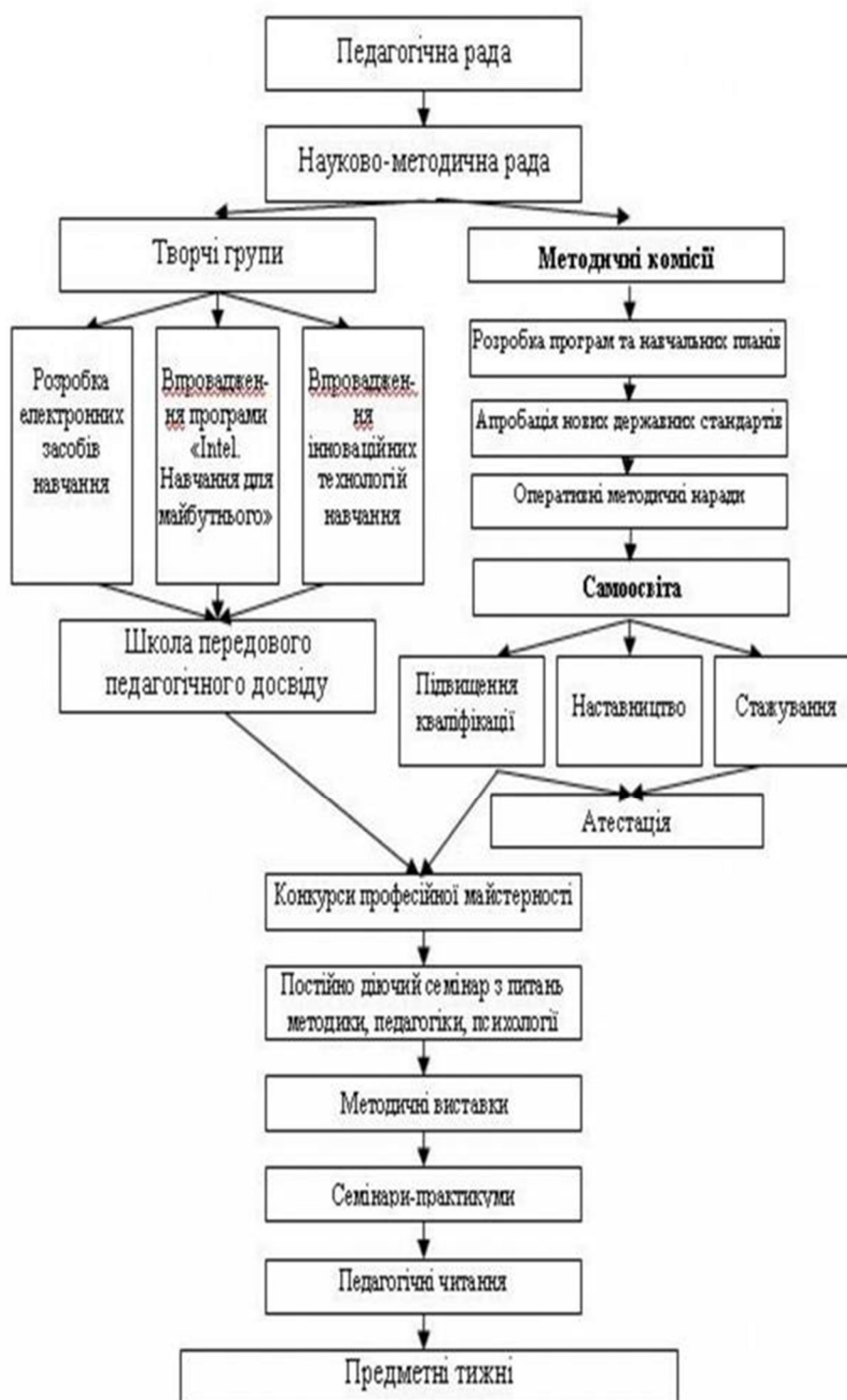

Рисунок 1.2. Структура шкільної методичної роботи

І як висновок: методична робота з педагогічними кадрами спрямована на формування професійної компетентності, збереження та розвиток творчого потенціалу всього колективу, вироблення інноваційного стилю діяльності, підготовку викладачів і майстрів до роботи в нових умовах, залучення до науково-дослідницької, експериментальної діяльності із запровадженням інноваційних технологій у навчально-виховний процес, створення інформаційного освітнього простору.

Важливим аспектом розвитку педагогічної освіти України є забезпечення системного та ефективного підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

1.2. Виклики Нової української школи до організації методичної роботи педагога

У контексті державної політики з удосконалення стану освіти в Україні по новому розглядається проблема методичної роботи в школі, як провідного чинника реалізації Концепції «Нова українська школа». «Посилюється тенденція затребуваності суспільством інновацій в освіті, що зумовлює необхідність розробки принципово нових підходів до взаємодії педагогічної науки та практики, запровадження сучасних технологій методичного менеджменту» [22].

Концепція Нової української школи базується на ідеях гуманізму, дитино центризму та успішно розвиваються вченими Н.Бібік, В.Кремень, О.Савченко, О.Сухомлинською, Р.Шияном тощо.

Слушною є думка Т. Сорочан, що «Нова українська школа передбачає можливість рівного безбар'єрного доступу дітей з особливими потребами до освіти. Це прояв гуманізму і цивілізованого ставлення до особистості кожної дитини. Проте педагогам ще треба подолати власні стереотипи і опанувати спеціальні методики роботи з

дітьми з особливими потребами, залучити до вільного спілкування і взаємодії з ними учнів класу» [22].

Відповідно до вимог Нової української школи можна виокремити напрями роботи сучасної школи. Нами створено спробу узагальнити інформацію в таблицю 1.2.

Таблиця 1. 2.

Напрями методичної роботи в школі

Напрями методичної роботи в школі	Зміст напрямку
поглиблення філософсько-педагогічних знань	вивчення педагогічної теорії та методики навчання і виховання, психології, етики, естетики, поглиблення науково-теоретичної підготовки з предмета і методики його викладання з урахуванням вимог Закону «Про мови» в Україні
вивчення діалектики і принципів розвитку української національної школи	збагачення педагогічних кадрів надбаннями української педагогіки, науки, культури; вивчення теорії та досягнень науки з питань викладання предметів, володіння сучасними науковими методами; глибоке вивчення й практична реалізація оновлених програм і підручників, розуміння їх особливостей і виконання з позиції формування національної школи
освоєння методики викладання додаткових предметів	випереджувальний розгляд питань методики вивчення складних розділів навчальних програм з проведенням відкритих уроків, використанням наочних посібників, ІКТ, дидактичних матеріалів
освоєння і практичне застосування теоретичних положень загальної дидактики	методики та принципів активізації навчальної діяльності учнів і формування у них

	наукового світогляду, виходячи з вимог етнопедагогіки
систематичне інформування про нові методичні рекомендації	глибоке вивчення відповідних державних нормативних документів
упровадження досягнень етнопедагогіки, психології та окремих методик і передового педагогічного досвіду	увага на використання в діяльності педагогічних колективів зразків національної культури і традицій

Однак, слід звернути увагу на зміни функціонування методичної роботи в школі. На нашу думку, підхід щодо визначення функцій методичної роботи біль обґрунтовано дано у Т.Сорочан. Зокрема, на її думку, «у контексті тлумачення функцій методичної роботи можна зазначити, що загальної мети розвитку професіоналізму педагогів можна досягти їх залученням до різних форм методичної роботи, наприклад, курсів підвищення кваліфікації, семінарів, тренінгів, воркшопів, консультацій, дистанційної освіти, самоосвіти тощо. Кожна із них при цьому, крім навчальної, буде виконувати інші різноманітні функції, наприклад, комунікаційну, розвивальну, аналітичну тощо» [22].

Безумовно, функції методичної роботи в умовах вимог Нової української школи можуть бути як традиційними, так і зовсім новими для педагогічних колективів. У таблиці 1.3 Представлено функції шкільної методичної роботи.

Таблиця 1.3

Функції шкільної методичної роботи (за Т. Сорочан)

Функція	Характеристика функції
Розвивальна	виявляється в тому, що система методичної роботи сприяє як особистісному та професійному розвитку педагогів, так і розвитку освітніх практик
Навчальна	є традиційною для методичної роботи і забезпечує набуття нових знань, які є складовою будь-якої компетентності і покладаються в основу більш високого рівня професійної педагогічної діяльності

Інформаційна	підкреслює провідну роль методичної роботи в обігу інформації, створенні професійних мереж комунікації; сюди слід включити процеси збирання, обробки, аналізу, узагальнення, систематизації, розповсюдження інформації, визначення оптимальних інформаційних потоків, використання технічних засобів для роботи з інформацією
Прогностична	ґрунтується на випередженні всією системою методичної роботи процесу розвитку освіти в цілому та окремих напрямів модернізації. Так, запровадженню будь-яких нововведень передуює спеціальна підготовка: розробка стратегій, планування, опрацювання проектів, підготовка кадрів тощо. Ця тенденція прослідковується і в процесі запровадження Нової української школи
Супроводжуюча	реалізується за технологією науково-методичного супроводу, відповідно до якої здійснюється всебічне вивчення проблеми, обговорення ідей, визначення етапів діяльності щодо вирішення проблеми, постановка проміжних цілей для кожного етапу, добір адекватних методів, координація діяльності всіх учасників, аналіз та апробація результатів
Дослідницька	ґрунтується на розумінні значення наукових досліджень для розвитку педагогічної практики
Аналітична	забезпечує високу наукоємність методичної роботи, оскільки саме від аналізу явищ, окремих складових, фактів та зроблених на цій основі висновків залежить прогнозування освітніх процесів, ухвалення рішень, які їх забезпечують
Узагальнююча	ґрунтується на науковому тлумаченні узагальнення як логічної операції переходу від конкретного до загального, до більш високого рівня абстракції шляхом виявлення загальних ознак
Експертна	сприяє поглибленому опрацюванню певного напрямку забезпечення якості освіти і дозволяє спеціально підготовленим у системі методичної роботи експертам об'єктивно оцінити наявний стан освітньої практики у процесі експертизи, яка здійснюється в ході атестації, контролю
Фасилітативна	передбачає сприяння особистісно-професійному розвитку всіх суб'єктів методичної роботи на основі сучасних суспільних та освітніх цінностей, ґрунтовних знань, оволодіння дидактикою

	навчання дорослих, технологіями взаємодії
Контролінгова	поєднує управлінську та організаційну діяльність суб'єктів методичної роботи; контролінг включає управління ризиками, інформаційне забезпечення, управління системою ключових індикаторів, стратегічне, тактичне та оперативне планування, а також систему менеджменту якості

Отже, методична робота являє собою цілісною педагогічною системою, яка постійно розвивається, змінюється. У той же час вона забезпечує професійне зростання педагогічних працівників. Які працюють в режимі постійного удосконалення відповідно до вимог Концепції Нової української школи. «Методична робота у процесі становлення та розвитку ґрунтувалась на взаємодії педагогічної науки та освітньої практики, ввібравши кращі традиції поваги до педагогічної праці. Сучасна система методичної роботи зорієнтована на стратегічну мету забезпечення нового, більш високого рівня якості освіти, який передбачається Концепцією «Нова українська школа» [10].

РОЗДІЛ 2 Організація науково-методичної роботи в початковій школі

2.1. Підвищення професійної компетентності педагога в умовах реалізації Концепції нової української школи

У Концепції «Нова українська школа» зазначено: «школа українська буде успішна, якщо в неї прийде успішний учитель. Він – успішний учитель та фахівець – вирішить дуже багато питань щодо якості викладання, обсягу домашніх завдань, комунікації з дітьми та адміністрацією школи. До дітей має прийти людина – лідер, яка може вести за собою, яка любить свій предмет, яка його фахово викладає» [11]. У документах наголошується на тому, що «сучасній школі потрібен учитель, який постійно, послідовно й безперервно вдосконалює зміст і засоби своєї професійної діяльності, є взірцем високої духовної та педагогічної культури. Лише педагог, який може мислити креативно й прогресивно, прогнозувати результати своєї діяльності та моделювати освітній процес на основі досягнень сучасної педагогічної науки, є гарантом нової якості освіти» [10].

«Спираючись на досягнення історії педагогіки, маємо усталену думку про те, що педагог завжди був і залишається ключовою фігурою, носієм та рушійною силою будь-яких прогресивних ідей. Однак, ситуація, що склалася сьогодні вимагає негайного вирішення проблеми оптимізації його професійної діяльності, неперервного підвищення рівня професійної компетентності в умовах постійно змінного суспільства. Їх реалізація потребує досконалого знання педагогічної професії, нових вимог, які вона висуває до особистості фахівця в реальних умовах реформ» [20].

Умотивований вчитель має свободу творчості й розвивається професійно: професійне та особисте зростання педагога, підвищення його соціального статусу; академічна свобода: підготовка авторських навчальних програм, вибір підручників, методів, стратегій, способів і

засобів навчання, активно висловлювати власну фахову думку; належне матеріально-технічне забезпечення.

Для вчителів початкової школи орієнтирами впровадження Нової української школи є: новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві; орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитино центризм; наскрізний процес виховання, який формує цінності; педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

Зрозуміло одне – вчитель має бути компетентним. Спираючись на дослідження Г. Єльнікової, можна стверджувати, що «між поняттями «компетенція» та «компетентність» існує певний взаємозв'язок. Компетенція виступає як відчужена характеристика особистості, а компетентність характеризує особистість людини. А сукупність компетенцій, таких як знання і досвід, необхідних для ефективної діяльності людини, складають його компетентність» [6].

Існує тлумачення: компетентність – знаю *як*; компетенція – знаю *що*. Аналіз літератури засвідчує: «професійна компетентність виступає як поєднання психічних якостей особистості, психічного стану, що дозволяє діяти самостійно і відповідально, володіння здатністю і умінням виконувати певні професійні функції» [21].

«Дослідження професійної компетентності вчителя з позиції виявлення професійнозначущих характеристик та особистісних якостей, набутих у процесі цілеспрямованої професійної підготовки, розглядаються з позицій професіографічного підходу. Професіограма – це детальний опис вимог до фахівця будь-якої професії, що включає перелік основних функцій, представлена через систему вимог до представника певної професії, включаючи якості, властивості й характеристики особистості, психологічні здібності, що визначають спрямованість особистості, її психолого-фізіологічні якості, знання,

уміння й навички, якими необхідно володіти для успішного виконання професійних функцій» [19, с.84].

Відповідно Державного стандарту початкової освіти професійну компетентність учителя початкової школи конкретизовано як здатність до педагогічної діяльності, організації навчально-виховного процесу у початковій школі на рівні сучасних вимог; здатність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні професійні задачі, що виникають у процесі навчання, виховання й розвитку учнів початкової школи [5].

«Розбудова Нової української школи – це довготривала реформа, яка передбачає трифазовий підхід. У документах наголошується на тому, що сучасній школі потрібен учитель, який постійно, послідовно й безперервно вдосконалює зміст і засоби своєї професійної діяльності, є взірцем високої духовної та педагогічної культури. Лише педагог, який може мислити креативно й прогресивно, прогнозувати результати своєї діяльності й моделювати освітній процес на основі досягнень сучасної педагогічної науки, є гарантом нової якості освіти» [11].

Для вчителів початкової школи основними орієнтирами реалізації Концепції нової української школи виокремлюють чотири показники (рис. 2.1.)

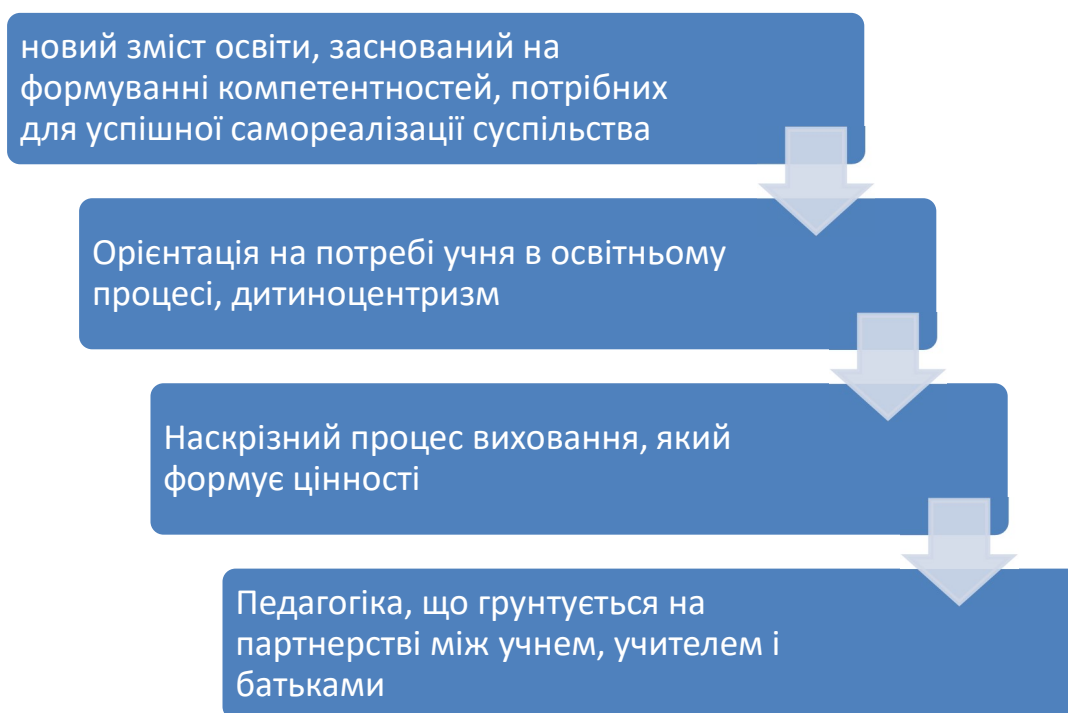

Рисунок 2.1. Орієнтири впровадження Нової української школи

Д.Дзвінчук, Р.Зуб'як оприлюднили своє передбачення для розвитку освіти в Україні, зокрема «поступове перетворення української системи підготовки педагогічних працівників для навчально-виховних закладів різного рівня в повноцінну частину сектора довготривалої вищої освіти, усі випускники якої матимуть, як мінімум, дипломи бакалаврів чи магістрів. Рамки праці не дають змоги деталізувати навчальні програми цієї підготовки, які ультимативно повинні забезпечити в молоді формування професійної компетентності вчителя-предметника для певної вікової групи учнів, грамотного фахівця з інформаційних технологій, спроможного швидко й уміло використовувати комп'ютери та інше устаткування» [2].

Слушною є думка, «навчання слід побудувати по-новому, готуючи вчителя до подальшої безперервної самоосвіти: якщо основний зміст головних шкільних дисциплін змінюється дуже повільно, то інформаційна техніка і засади її використання зазнають швидких і малопередбачуваних змін» [2].

Виходячи з мети методичної роботи в початковій школі (розвиток професіоналізму педкадрів, удосконалення освітніх практик, запровадження інновацій за для підвищення якості освітнього процесу), слід додати ще одну характеристику вчителя початкових класу, зокрема умотивованість діяльності, свобода творчості. На рисунку 2.2. сконцентровано основні показники вмотивованого вчителя на творчу працю.

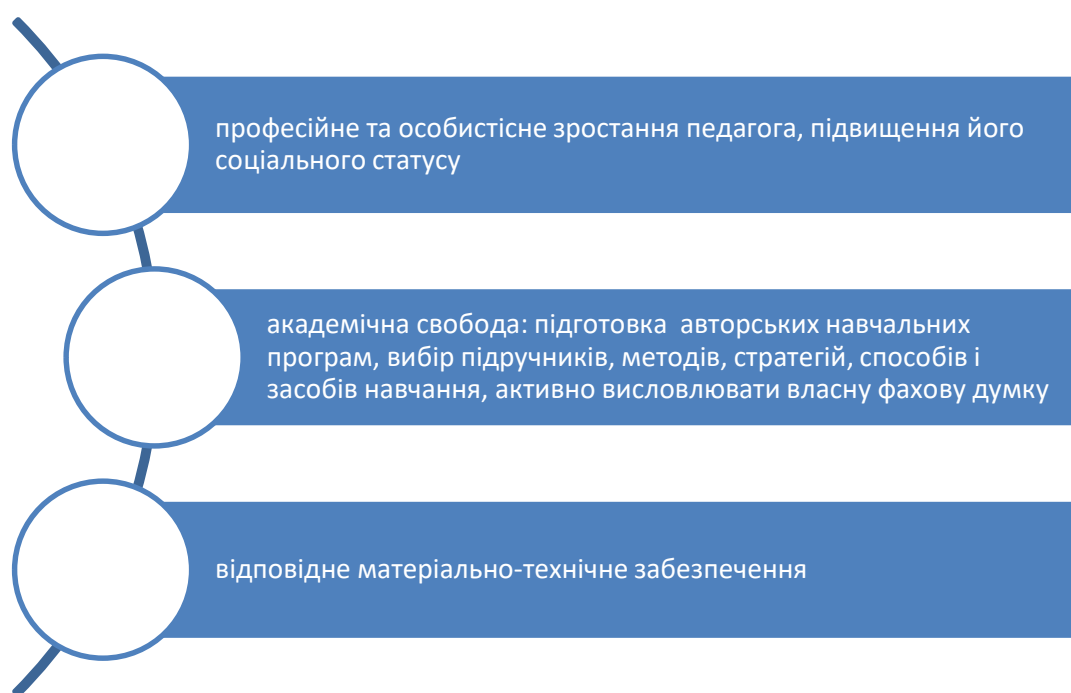

Рисунок 2.2. Характеристики вмотивованого вчителя

Одним із завдань методичної роботи на сучасному етапі є активізація творчих здібностей учителів. «Творчий характер закладений у самій суті професії педагога. Його дії не копіюють попередні, динамізм навчально-виховного процесу вимагає оптимального рішення в кожному конкретному випадку. До творчості спонукає вчителя і сьогоdnішній учень — розвинена і нестандартна особистість, вимоглива до свого наставника. Отже, нині необхідно формувати тип вчителя-новатора, справжнього фахівця. Успіх освітнього процесу залежить від того, чи відмовиться педагог від стереотипів минулих часів, чи готовий він засновувати стосунки з учнями на принципах гуманізму. Дійсність

вимагає позбутися звичних установок, шукати нові форми спілкування як з учнями, так і з їхніми родинами. Критеріями фахової підготовки має стати рівень загальної культури вчителя та специфічні педагогічні характеристики: розуміння принципу природо відповідальності, що враховує природні задатки дитини, закономірності її розвитку; високий рівень володіння методикою знання дитячої психології» [28].

2.2. Умови організації науково-методичної діяльності у міжкурсовий період

Концепція Нової української школи вимагає від педагога переосмислення сутності свого професійного Я, зокрема психологічної перебудови. На наш погляд, однієї з важливіших умов реалізації Концепції – це удосконалення системи управління на новій основі перебудови пов'язаній з мисленням, мотивацією, рефлексією.

Окремо слід звернути увагу на рефлексивну парадигму. З точки зору В. Желанова [20] «до завдань рефлексивної парадигми освіти віднесено: орієнтація професійної самосвідомості в напрямі аналізу, оцінювання й корегування педагогічних концепцій, власної діяльності, сприйняття її іншими, ціннісно-сміслового усвідомлення майбутньої професії (методологічна рефлексія); формування навичок обґрунтованого, аргументованого, логічно коректного мислення (інтелектуальна рефлексія); знань про рольову структуру, позиційну організацію колективної взаємодії з учнями (кооперативна рефлексія); уявлень про внутрішній світ іншої людини та причини її вчинків (комунікативна рефлексія); формування образу власного «Я», а також уміння аналізувати свої вчинки (особистісна рефлексія)» [20, с.107].

Підвищення професійної активності залежить від того, наскільки реалізується інтерес до пізнання, що формується на основі усвідомленої мотивації. Мотивація, інтерес, потреба пізнання – це необхідні умови для науково-дослідної діяльності. Як відомо існують «мотиви –

спонукачі діяльності, життя суб'єкта, що складаються під впливом умов і визначають спрямованість його активності. Мотиви: – внутрішні – первинні відносно до наукової роботи й формуються відповідно до потреб особистості в пізнанні й розвитку – зовнішні – вторинні й формуються під впливом зовнішнього середовища» [13, с.174].

«Поряд із практичними уміннями здійснювати наукове дослідження, необхідною умовою ефективної та успішної наукової діяльності є готовність особистості до науково-дослідної роботи, її пошукова активність, продуктивна дослідницька поведінка, стійке прагнення до творчого наукового пошуку та комплекс індивідуально-психологічних і характерологічних особливостей, що забезпечить високу ефективність її професійного функціонування» [13].

Таким чином можна виокремити ще одну умову – організація дослідницької діяльності вчителя початкової школи в рамках методичної роботи.

Інтенсивність змін у сучасній теорії і практиці школи така, що освітні системи складно долають тенденцію до всього нового. Про що, зокрема, зазначено і в Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року [15]. Виникає необхідність сформувати готовність учителя орієнтуватися в системах, технологіях, адекватно оцінювати їх, здійснювати правильний вибір на шляху впровадження в освітній процес нової української школи – тобто, динамічно і гнучко впливати на поступальний рух у цьому напрямку. «Тому вся система підготовки вчителя, з одного боку, повинна спрямовуватися на формування високого рівня професіоналізму фахівця, нового мислення, вироблення індивідуального стилю педагогічної діяльності, а з іншого – орієнтуватися і бути готовим здійснювати інноваційні підходи до організації освітнього процесу в Новій українській школі за змістом та формами» [11].

Практика застосування інноваційних технологій в освітній процес досить велика. Однак, слід зауважити, що часто вчителі не звертають увагу на раціональність підібраних методів і прийомів організації освітнього процесу.

Як відомо сучасний педагог підвищує свою кваліфікацію один раз на п'ять років. Безумовно за такий період відбувається значних змін як зміст навчання, так і форми, методи, засоби. Тому виникає необхідність в самоосвіті та самореалізації.

У нашому дослідженні спиралися на компетентнісний підхід, що пояснює організацію методичної роботи в початковій школі. Тому погоджуємося з І. Колесниковою, яка «розглядаючи поняття педагогічна компетентність, наводить такі її складники:

- особистісно-гуманна орієнтація;
- системне сприйняття педагогічної реальності;
- володіння педагогічними технологіями;
- уміння інтегруватися з досвідом, тобто здатність зіставити свою діяльність з доробком, який є у світовій і вітчизняній педагогіці та культурі;
- здатність продуктивно взаємодіяти з досвідом колег та інноваційним досвідом;
- уміння узагальнювати й передавати свій досвід іншим;
- креативність як спосіб буття в професії, бажання й уміння створювати нову педагогічну реальність на рівні цілей, змісту, технологій різноманітних освітніх процесів і систем;
- рефлексія, тобто особливий спосіб мислення, який передбачає побічний погляд на педагогічну реальність, історико-педагогічний досвід, на власну особистість як носія певної професійної позиції» [9, с. 3].

Таким чином, ми можемо уявити відповідний конструкт і змодельовати цілісний конструкт методичної роботи в початковій школі,

де розвиток професіоналізму вчителя характеризується як послідовні кроки становлення педагога інноваційного типу.

У таблиці 2.1. Виокремлено види і напрями роботи вчителя, які розроблені в Донецькому ОШПО.

Таблиця 2.1.

Напрями і види діяльності педагога: методичний аспект

Напрями роботи	Види діяльності
Мотиваційний напрям спрямовано на формування мотивації щодо вдосконалення професійної компетентності педагогічних працівників до роботи за новими освітніми стандартами початкової школи, на розуміння та усвідомлення світоглядної позиції вчителя Нової української школи.	Мотиваційна діяльність спрямована на формування мотивації щодо вдосконалення професійної компетентності педагогічних працівників до роботи за новими освітніми стандартами, на розуміння та усвідомлення світоглядної позиції педагога НУШ.
Моніторинговий – забезпечує відслідковування трансформації освітнього простору на інноваційне комфортне середовище, у якому особистість дитини отримує навички й уміння самостійно оволодівати знаннями протягом життя та застосовувати їх у практичній діяльності; експертну оцінку дієвості впровадження в роботу вчителів принципів Нової української школи.	Моніторингова діяльність забезпечує відстеження трансформації освітнього простору на інноваційне комфортне середовище, у якому особистість дитини отримує навички й уміння самостійно опановувати знання протягом життя та застосовувати їх у практичній діяльності; експертну оцінку дієвості впровадження в роботу вчителів принципів НУШ.
Консультативно-профілактичний включає: - методичну допомогу з питань організації навчально-виховного процесу та реалізації завдань Державного стандарту початкової загальної освіти; - сприяння створенню соціальних, психологічних і методичних аспектів забезпечення оптимальних умов для орієнтації педагогів у реформуванні Нової української	Консультативно-профілактична діяльність включає: методичну допомогу з питань організації навчально-виховного процесу та реалізації завдань НУШ; сприяння створенню соціальних, психологічних і методичних аспектів забезпечення оптимальних умов для орієнтації педагогів у реформуванні Нової української школи на основі впровадження інноваційних технологій; розвиток

<p>школи на основі впровадження інноваційних технологій;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток творчого потенціалу педагогічних колективів через підвищення рівня професійної компетентності кожного педагога, удосконалення рівня технологічної підготовки. 	<p>творчого потенціалу педагогічних колективів через підвищення рівня професійної компетентності кожного педагога, удосконалення рівня технологічної підготовки</p>
<p>Науково-методичний – реалізується шляхом забезпечення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - взаємодії з науковими, методичними установами; - методичної допомоги в організації інтегрованого навчання, тематичного та діяльнісного підходів, у моделюванні навчальних програм, плануванні тематичного навчання, організації освітнього середовища в початковій школі; - методичної підтримки у створенні й апробації інноваційних технологій, які сприяють якісній освіті. 	<p>Науково-методична діяльність реалізується шляхом забезпечення:</p> <ul style="list-style-type: none"> взаємодії з науковими, методичними установами; методичної допомоги в організації інтегрованого навчання, тематичного та діяльнісного підходів, у моделюванні навчальних програм, плануванні тематичного навчання, організації освітнього середовища в НУШ; методичної підтримки у створенні й апробації інноваційних технологій, які сприяють якісній освіті.
<p>Експериментально-дослідницький спрямовано на проведення експериментально-дослідницької роботи</p>	<p>Експериментально-дослідницька діяльність спрямована на проведення експериментально-дослідницької роботи</p>
<p>Проектна діяльність – у реалізації шкільних міні-проектів «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів», «Нове освітнє середовище» та «Нова українська школа»</p>	<p>Проектна діяльність – у реалізації проектів таких, як: «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів», «Нове освітнє середовище» та «Нова українська школа»</p>
<p>Інформаційно-просвітницький включає опрацювання та обговорення проєкту Державного стандарту початкової загальної освіти, засад Нової української школи, проведення методичних</p>	<p>Інформаційно-просвітницька діяльність включає опрацювання та обговорення Державного стандарту, засад НУШ, проведення методичних коучингів з організації роботи НУШ.</p>

коучингів «Робота початкової школи в умовах змін».	

«Механізми застосування моделі на практиці: упровадження системи проектно-впроваджувальної діяльності на різних рівнях, що забезпечує реалізацію принципів цілісності, системності та наступності; розроблення та реалізація науково-методичних проектів упровадження освітніх інновацій, котрі сприяють технологічності підготовки педагогів до проектно-впроваджувальної діяльності як типу інноваційної; використання управлінського інструментарію векторного моделювання інноваційного освітнього простору, зокрема, технологій векторного аналізу готовності вчителів до проектно-впроваджувальної діяльності, векторного аналізу уроку, виховного заходу, моніторингу формування готовності до впровадження педагогічних технологій локального рівня в системі внутрішкільного контролю, семінарів-практикумів тощо» [11].

Значну роль в реалізації відповідного методичного конструкту є методична служба, яку характеризують як «вдосконалення науково-методичного супроводу діяльності педагогічного колективу, спрямованої на розроблення, апробацію та впровадження педагогічних засобів, необхідних для особистісно зорієнтованого освітнього процесу в школі, що сприяє збереженню та зміцненню всіх учасників процесу, створення дидактичного забезпечення традиційних і нетрадиційних уроків» [3].

2.3. Результати спостереження за якістю реалізації науково-методичного супроводу нової початкової школи

Обрана нами проблема вимагала створити відповідне науково-методичне супроводження діяльності колективу вчителів початковій

школи за основу було взято механізм організації методичної роботи педагогів, який описано в параграфі 2.2.

За результатами спостережень було виявлено:

1. *Сприяння психологізації освітнього процесу з урахуванням ідей Концепції Нової української школи.* За час роботи у колективі було проведено низку тренінгів, які сприяли зміні психологічного настрою. Це виражалось в уніфікованому підході до кожного учня в класі. Вчителі опанували запропоновану шкільним психологом літературу, що значно підвищило рівень психологічної оцінки уроку. Педагогами зверталась увага на настрій, емоційний стан своїх учнів. Більше часу вчителі приділяли мотивації навчально-пізнавальної діяльності, організаційним питанням на уроках. Зокрема, учні оволодівали навичками групової спільної роботи, експериментальної діяльності тощо. Педагогами реалізовано втілення принципу індивідуалізації повною мірою.

2. *Друге завдання – забезпечення науково-методичного супроводу діяльності вчителя в умовах Нової української школи.* «Упровадження інноваційних технологій супроводу реалізації базової середньої освіти в умовах реформування Нової української школи спрямовано насамперед на засвоєння, розробку, упровадження та поширення нових ідей, змісту, методик, технологій навчання учасників освітнього процесу з метою досягнення нового якісного результату освітнього процесу та спрямовано на формування в них активного включення в інноваційні процеси, що є запорукою успішної реалізації базової середньої освіти» [11]. На рисунку 2.3. Схематично показано зміст науково-методичного супроводу вчителя початкових класів.

Рисунок 2.3. Науково методичний супровід

За час спостереження методичним об'єднанням вчителів початкових класів було проведено низку майстер-класів, тренінгів, індивідуальних та групових проєктів, розроблено моделі занять та конкретних етапів уроків. Вчителі знайомилися з новими педагогічними технологіями, обговорювали особливості запровадження на уроці.

Серед форм реалізації науково-методичного супроводу також проводилися практикуми щодо впровадження концепції нової української коли, масові психолого-педагогічні заходи, творчі групи. Особливої уваги набували творчі групи. Зараз початкова школа не має великої кількості вчителів, однак до творчих груп залучалися вчителі, які готувалися взяти учнів четвертих класів до середньої школи. Таким чином вчителі початкової школи надавали достатньої інформації про своїх учнів для педагогів середньої ланки. Проблематика творчих груп була достатньо різнопланова, зокрема: «Технології розвитку дитини у забезпеченні наступності між дошкільною, початковою та середньою

освітою в контексті реформування нової української школи», «Психологічні аспекти педагогіки партнерства», «Чинники якості: доступність та освітнє середовище», «Медіаграмотність у практичній діяльності вчителя», «STEM-проект як предмет і метод навчання в Новій українській школі» тощо.

3. *Третє завдання передбачало організацію підвищення кваліфікації вчителів у міжкурсовий період.* Дане завдання реалізовувалось відповідно до плану реалізації індивідуальної теми вчителів початкової школи. Тобто педагоги самостійно планували своєрідну мапу самоосвіти та самореалізації у навчально-виховному процесі початкової школи. Це давало можливість для розкриття своєї творчості та самостійності.

Зокрема, за результатами спостереження нами зібрано інформацію і узагальнено у такий спосіб: за спеціально виокремлений час для кожного вчителя було систематизовано та проаналізовано отримані результати під час самоосвітніх заходів, відбувся процес усвідомлення очікуваного з реальним станом справи: удосконалено технології науково-методичного супроводу впровадження нової початкової школи; узагальнено та оприлюднено кращий досвід учителів педагогічного колективу в умовах реалізації Концепції нової української школи.

Головною метою методичної роботи «є не лише надання допомоги педагогічним кадрам в реалізації актуальних завдань розвитку, вдосконалення і реформування освіти, підвищення їх професійної майстерності, але й активізація їхнього творчого потенціалу, формування здатності до швидкої адаптації в умовах, що постійно змінюються» [17].

Таким чином ми розуміємо важливість організації методичної роботи в початковій школі, педагогічно доцільних форм і методів роботи вчителів, активізації дослідницької, пошукової діяльності.

ВИСНОВКИ

Аналіз педагогічних джерел підвів нас до висновків: «освітніх документах – Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції розвитку педагогічної освіти – визначається завдання з формування особистості вчителя відповідно до сучасних глобалізаційних процесів, які висувають нові вимоги до особистості вчителя, зумовлені суттєвим підвищенням якості освітніх послуг, інтенсифікацією інформаційних процесів, входженням людства в еру інформаційної цивілізації, що виявляє нові форми функціонування та засвоєння знань й шляхів їх моніторингу» [19]. За нових умов «докорінно трансформуються особистісні параметри вчителя, який перестає бути головним джерелом знань, значно підвищуються вимоги до його особистісних рис» [19].

Головними постійними вимогами, що «пред'являються до педагога, є любов до дітей, любов до педагогічної діяльності, наявність глибоких спеціальних знань по предмету, що викладається, широка загальна ерудиція, педагогічна інтуїція, високорозвинений інтелект, високий рівень загальної культури і моральності, професійне володіння різноманітними методами навчання і виховання дітей» [23].

Не менш важливим документом для початкової школи є Концепція нової української школи, де сконцентровано вимоги до сучасного вчителя початкової школи, до організації освітнього процесу. Значну увагу приділено методичній роботі з педагогічними кадрами, яка спрямована на формування професійної компетентності, збереження та розвиток творчого потенціалу кожного суб'єкту освітнього процесу, вироблення інноваційного стилю діяльності, створення відповідного розвивального середовища, інформаційного освітнього простору.

Нами з'ясовано, що у своїй діяльності вчителі використовують низку спеціальних понять, зокрема «методична робота», науково-методична робота, структура методичної роботи, засоби реалізації

компетентностей вчителя початкової школи, методичне середовище тощо.

Аналіз літератури дозволив зробити визначення поняття «методична робота» як система, спрямована на систематичне професійне удосконалення вчителя, розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу, це реалізовується у якісному освітньому процесі, індивідуальному підході до кожного учня. Запорукою успішності є надання реальної допомоги педагогічним працівникам в процесі самореалізації в режими діяльності Нової української школи.

У роботі визначено й обґрунтовано педагогічні умови реалізації організації методичної роботи в початковій школі, зокрема:

- Мотивація на творчу діяльність, що сприяє постійному бажанню вишукувати резерви педагогічної творчості;
- Рефлексія, яка забезпечує адекватну самооцінку вчителів початкової школи, що дозволить якісно організувати спілкування з учнями і батьками, визначити свої потенційні можливості для розкриття компетентностей;
- Спрямованість на інноваційну діяльність, що дозволяє організувати експериментальну діяльність, застосовувати методи спостереження та моніторингу, приймати активну участь у проектно-впроваджувальній діяльності на різних рівнях

Також результати проведеного спостереження дозволили виокремити три завдання організації методичної роботи в початкової школі. Серед них: *сприяння психологізації освітнього процесу з урахуванням ідей Концепції Нової української школи; забезпечення науково-методичного супроводу діяльності вчителя в умовах Нової української школи; третє завдання передбачало організацію підвищення кваліфікації вчителів у міжкурсовий період.*

Отже методична робота характеризується як системна, систематична, колективна та індивідуалізована, спрямована на

реалізацію теоретичної та практичної діяльності педагога, націлену на вдосконалення професіоналізму і майстерності. Її мета полягає в підвищенні ефективного освітнього процесу, забезпеченні імплементації Концепції Нової української школи в освітню практику.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрущенко В. Педагогічна освіта і наука в інформаційному суспільстві. *Вища освіта України*, 2007. № 4. С. 5–10.
2. Зуб'як Р. Регіональна модель підвищення кваліфікації керівників загальноосвітніх навчальних закладів. *Джерела*, 2007. № 3–4. С. 96– 103.
3. Василенко Н.В. Науково-методична робота в школі. Х.:Видавнича група «Основа», 2013. 176 с.
4. Вознюк О.В. Розвиток особистості педагога в умовах цивілізаційних змін: теорія і практика : Монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2013. 614 с.
5. Державний стандарт початкової освіти. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/87-2018-p>
6. Єльнікова Г. В. Презентаційні матеріали на Всеукраїнській науково-методологічній конференції «Розвиток професійної компетентності педагога в системі безперервної освіти» 13-14 травня 2009р., м. Харків. [Електронний ресурс] / Г. В. Єльнікова. - Режим доступу: www.edu-postdiploma.kharkov.ua
7. Забродська Л.М. Інформатизація закладу освіти: управлінський аспект. Х.: Видавнича група «Основа», 2008. 240 с.
8. Кремень В. Г. Гуманітарна педагогічна парадигма вищої освіти: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007 – С. 4–11.
9. Колесникова И. А. Педагогическая реальность в зеркале межпарадигмальной рефлексии. СПб. : Петрополис, 1999. 225 с.
10. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> .
11. Маршрутизатор дій педагога Нової української школи: інструкція порадник / за заг. ред. С. Ю. Гарної, Н. О. Капінус. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. – 40 с.
12. Мар'яненко Л. В. Вміння вчителя поводитися з обдарованими учнями як фактор його професійного зростання / Л. В. Мар'яненко // Практична психологія та соціальна робота. 2001. № 8. С. 48–51.
13. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

- 14.Мнтодична робота лекція окремо завантажено
<https://fku.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/shkolzny4.pdf>
- 15.Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей І Всеукраїнської науково-практичної конференції, 11 квітня 2019 року / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2019. 248 с.
- 16.Олійник, В.В., Кириченко, М.О., Отич, О.М., Сорочан, Т.М., Бондарчук, О.І., Діденко, Н.Г., Сергеева, Л.М., Клокар, Н.І., Сидоренко, В.В., Скрипник, М.І. (2017) Проблеми і перспективи розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах розбудови нової української школи Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України). стор. 382-391.
<http://lib.iitta.gov.ua/710171/1/%D0%A3%D0%9C%D0%9E%20%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%AE%D0%B2%D1%96%D0%BB%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%9D%D0%90%D0%9F%D0%9D%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%281%29.pdf>
- 17.Пальчевський С. С. Педагогіка: Навч. посіб. К.: Каравела, 2007. 576 с.
- 18.Постельняк А.І. Педагогічна рада: технологія підготовки і проведення:Навчально-методичний посібник. Кіровоград, 2003
- 19.Професійна педагогічна освіта : компетентнісний підхід : монографія / за ред. проф. О. А. Дубасенюк. Житомир, 2011. 412 с.
- 20.Професіографічний підхід у системі вищої освіти: монографія / колектив авторів, за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во О. О. Євенок, 2019. 328 с.
- 21.Рябова З. В. Моніторинг розвитку навчальної діяльності учнів 6-7 річного віку (управлінський аспект): дис... кандидата пед. наук: 13.00.01 / Рябова Зоя Вікторівна. К., 2004. 162 с.
- 22.Сорочан
https://lib.iitta.gov.ua/710731/1/%D0%A1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B0%D0%BD_%D0%9C%D0%95%D0%A2%D0%9E%D0%94%D0%98%D0%A1%D0%A2_05.pdf
- 23.Ткачева М. С. Педагогическая психология: конспект лекцій URL:
https://www.ereading.club/bookreader.php/98425/Tkacheva_Pedagogic_heskaya_psihologiya_konspekt_lekciii.ht

24. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу: [наук. посібн.] / під заг. ред. проф. С.І. Якименко. Київ, 2011. 464 с.
25. http://vozsensschool1.edukit.mk.ua/motodichna_robota/organizacij_a_metodichnoi_roboti_ta_ii_rezultativnistj/
26. http://karavanschool.edu.kh.ua/metodichna_robota/robota_z_molodimi_vchitelyami/
27. https://www.chplzt.cn.ua/?page_id=167
28. <https://hmilnyk4.school.org.ua/metodichna-robota-09-54-51-13-10-2020/>